

Bachelorgradsoppgave

Elevenes leseopplæring og skolebibliotek
Hvilke forutsetninger må ligge til grunn for at
skolebiblioteket skal ha en positiv innvirkning på elevens
leseopplæring?

Students' literacy and school libraries
What assumptions must underlie so that the school
library should have a positive impact on pupil's literacy?

Gunnhild Yttersian

Antall sider totalt: 31

GLD360

Bachelorgradsoppgave i grunnskolelærerutdanning 1.-7.
trinn, deltid

Avdeling for lærerutdanning

Høgskolen i Nord-Trøndelag 2015

HINT

Forord

For meg er dette temaet spennende og fremfor at viktig. Den grunnleggende ferdigheten å lese er sentral med all tekstmengde vi daglig er omgitt av.

Foruten hjemmet og skolens viktighet for elevenes leseferdigheter ville jeg se om skolebiblioteket spiller en rolle i elevenes leseopplæring.

Denne oppgaven er et resultat av at jeg har hatt hjelpsomme og forståelsesfulle personer rundt meg.

Først og fremst vil jeg takke veileder Haakon for gode råd, oppmuntring og veiledning underveis i oppgaveskrivingen.

Foruten det vil jeg gi en stor takk til de jeg har intervjuet, jeg har virkelig satt pris på deres engasjement i forbindelse med dette.

Videre vil jeg gi en takk til tidligere forelesere som har snakket varmt for sitt fag og via sine tilbakemeldinger på mine arbeidskrav har bidratt til at jeg har valgt denne problemstillingen. I fare for å glemme noen vil jeg likevel sende en takk til Ingunn, Tove Anita og Eldar.

Sist men ikke minst går en stor takk til min nærmeste familie som har støttet meg underveis i utdanningen og ikke minst i dette avsluttende semesteret.

Tusen takk alle sammen, jeg er dere alle dypt takknemlig.

Sammendrag

Rundt omkring vårt langstrakte land går elevene på skole og gjennom ulike tekstkulturer får de erfaringer som gir mulighet for læring og opplevelse. Min søken etter andre enn lærer og hjemmets betydning i barn leseferdigheter gjorde meg nysgjerrig på skolebibliotekets rolle.

Oppgaven er basert på kvalitativ metode der jeg har lest flere forskningsrapporter, både nasjonale og internasjonale, i tillegg har jeg utført intervju.

Forskningsrapporter og PISA tester har gitt mange svar til oppgaven. Intervjuobjektene kunne gjennom spørsmålene bekrefte noen av forskning- og testresultatene. Fra de ulike rapportene kan det synes som skolebiblioteket er viktig. (Hoel, Tallaksen Rafste & Pemmer Sætre, 2008, s. 35) For at dette skal skje må noen forutsetningen ligge til grunn.

Et problem vedrørende forskning slik jeg ser det er at det ikke stilles spesifiserte krav til bemanning, åpningstider eller utforming til kompetansemålene i læreplanen. Skolebibliotekets bruk er derfor ujevn fra skole til skole.

En ser at timefordelingen mellom grunnskole og videregående opplæring har en skjevfordeling når det gjelder ukentlig timeressurs i skolebiblioteket.

Ved samarbeidet mellom skole og skolebibliotek kan det virke som om bibliotekars kompetanse i liten grad trekkes inn i det pedagogiske arbeidet. (Hoel et al., 2008, s. 36)

Det vises også til at kun 30% av skolelederne har utviklet egen plan for skolebiblioteket. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å., s.12)

Konklusjon min er at skolebibliotek kan spille en god rolle i elevenes lese og språkopplæring så fremt at riktige forutsetninger ligger til grunn. Timeressurs i grunnskolen bør økes, likeså bør det jobbes aktivt med å fremme et godt samarbeid mellom skoleledelse og bibliotek.

Innholdsfortegnelse:

Forord	2
Sammendrag	3
Innholdsfortegnelse	4
1.0 Innledning	5
2.0 Teori	6
2.1 Lesing og-utvikling av leseferdigheter	6
2.2 Innlæringsperioden- å lære og lese.....	6
2.3 Den andre leseopplæringen -Å lese for å lære.....	7
2.4 Kartlegging av leseferdigheter.....	8
3.0 Skolebibliotek	9
3.1 Hva er et bibliotek.....	9
3.2 Skolebibliotek.....	10
3.3 Bibliotekbuss.....	10
3.4 Andre bibliotek i Norge.....	11
3.5 Skolebiblioteket -en usynlig læringsarena?.....	11
3.6 Forutsetninger for at skolebiblioteket skal lykkes som læringsarena.....	12
4.0 Undersøkelser, nasjonale og internasjonale- hva viser de?.....	14
4.1 Samarbeid.....	15
5.0 Metode	18
5.1 Samtale/Intervju.....	19
5.2 Forforståelse.....	19
5.3 Etske betraktninger.....	19
5.4 Intervjusvar.....	20
6.0 Resultat & Drøfting	22
7.0 Konklusjon	25
8.0 Litteraturliste	26
9.0 Intervjuguide	30

1.0 Innledning

Lesing er en av de fem grunnleggende ferdigheter og er gjennomgående i alle fag i elevenes skoleløp. Kravet til å mestre skriftlige framstillinger i ulike sjangre er økende, ikke minst gjennom digitale kommunikasjonsformer. (Saabye, 2014, s. 32) Jeg vil i denne oppgaven skrive om lesing og hvem som kan påvirke -og dermed ha betydning for elevenes leseferdigheter. Tester og forskning viser at norske elever ligger midt på OECD skalaen når det gjelder leseferdigheter. (PISA 2012: Norske elever presterer på gjennomsnittet, 2013) Ut fra dette kan en tenke at vi har et forbedringspotensiale. Foruten viktigheten av hjem og skole, kan skolebiblioteket stå sentralt. Det jeg vil se nærmere på i denne oppgaven er elevens leseopplæring og om skolebiblioteket kan ha en positiv innvirkning. Hvilke forutsetninger må ligge til grunn om dette skal skje?

Metode

For å finne svar til denne oppgaven har jeg valgt kvalitativ metode i mine undersøkelser. Kvalitativ metode bygger på teorier om fortolkning og menneskelig erfaring. (Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder – likheter og forskjeller, 2010) Kvalitativ metode er fleksibel og denne oppgaven har hatt hovedvekt på forskningsrapporter samt at det er det gjort brukt samtale/intervju.

Resultat

I følge ulike forskningsrapporter kan det synes som skolebibliotek med riktige forutsetninger er en viktig læringsarena for barn. Det må påpekes at jeg har forholdt meg kun til et forholdsvis lite utvalg av forskningsrapporter.

Konklusjon

Biblioteket er et sted der det kan være mye å hente med tanke på elevenes leseopplæring. Ut fra de rapporter jeg har prioritert kan jeg ikke konkludere med annet enn at skolebiblioteket synes å være viktig, kanskje langt viktigere enn mange tror. Tross kan det virke som det er et stykke arbeid som må gjøres i forhold til samarbeid med skolelederne. Ifølge Joronn Phil gjør grunnskolen dessverre for lite til å vekke den frivillige leselysten. Ansvarer tilskriver Phil utdanningspolitiske myndigheter, regjering, departement som hun mener ikke har prioritert dette. (NRK1, 2012). På biblioteket kan elevene få innblikk i en bokverden utenom fagbøker de kjenner fra skoletimene.

2.0 Teori

Oppgaven vil bestå av teoribakgrunn om lesing, skolebibliotek, ulike forskningsresultater og intervju. Viktigheten av leseferdighet er stor og lesing er en naturlig del av hverdagen. En nysgjerrighet om emnet har gjort sitt til at jeg valgte å se nærmere på dette. Spørsmålene er mange, det viktigste i denne sammenheng er om biblioteket faktisk er av betydning for elevene.

2.1 Lesing og-utvikling av leseferdigheter

Vi er omgitt av språk fra vi blir født –fra verbal kommunikasjon i ulike former til tekster. Lesing er primært en språkprosess og språket tjener som en innramming av kunnskap og bidrar til vår måte å forstå verden på. Vygotsky uttrykte at språket er et redskap, ikke bare til kommunikasjon men også til tenking og bevissthet. (Imsen, 2005, s.39) For at tekster skal gi mening må elevene være aktiv i sin egen lese- og læreprosess. På denne måten lærer eleven å lære gjennom selvstendige arbeidsmåter. (Befring & Tangen, 2012, s. 342)

Lesing er en grunnleggende ferdighet i alle fag. Målet med leseferdighetene er å lese med forståelse. Norskfaget tar særskilt ansvar for begynneropplæringens –lære og lese. Den andre leseopplæringen, å lese for å lære har lærere i alle fag et ansvar for. Ferdigheten å lese innebærer å kunne finne informasjon i ulike tekster, lære fag og oppleve forståelse i de ulike tekstformer Elevene vil gjennom lesing få del i tekstkulturen og utvikle sine evner til å forstå å tolke ulike tekster. De får erfaringer som gir mulighet for læring og opplevelse, samt utvikle forståelse om seg selv som deltaker i samfunnet. Fra kunnskapsløftet kan man lese at vektlegging av lese- og skriveopplæringen fra første trinn er nytt i grunnskolen. (Saabye: 2011, s. 19) Man kan se dette som en opprusting av leseopplæringen i norsk skole, da den tidligere opplæringen på småskoletrinnet bygget både på barnehagens og skolens tradisjoner. Det skulle da legges vekt på læring gjennom lek og aldersblandede aktiviteter på hele småskoletrinnet. (Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, 1996)

2.2 Innlæringsperioden- å lære og lese

Grunnlaget for lese -og skrivekompetansens utvikling legges tidlig. Ved skolestart har de fleste elevene allerede erobret en god del grunnleggende delferdigheter, dette kan sees på som en begynnende og integrert del av den skriftspråklige utviklingen. Lese og skriveopplæringen skjer forholdsvis parallelt og utfyller hverandre. Barn som har blitt lest mye til vil ha større kjennskap til bokstaver, ordlyd og setningsoppbygging enn andre barn. Denne forkunnskapen

gjør det enklere når leseopplæringen i skolen starter. Det elevene skal lære i skolen vil blant annet påvirkes av det de vet og har erfart tidligere. Det bør vektlegges å lese for barna i skolen samt oppfordre omsorgspersonene til å gjøre det samme, dette for å øke barnas ordforråd og forståelse. Sosiale prosesser og strukturer kan være viktige påvirkningskilder, men de grunnleggende elementene for læring er gjensidig påvirkning mellom det kognitive, affektive og biologiske faktorer hos den enkelte elev. Lese og skriveutviklingen har, som i annen læring, både en sosial og en individuell side. (Hoel et al., 2008, s.171) I boka -God leseutvikling (Lundberg og Herrlin, 2010), beskrives fem dimensjoner av leseutviklingen: fonologisk bevissthet, ordavkoding, leseflyt, leseforståelse og leseinteresse. Leseopplæring vil stort sett foregå i en sosial sammenheng, derfor vil kunnskapen være sosialt konstruert. Leseprosessen er en prosess der en rekke språklige, kognitive og virtuelle mekanismer sammenfattes slik at en får mening ut av en tekst. Det må stilles kvalitative krav om tekstene skal være utviklende rent språklig og kognitivt. Det betyr at leseutviklingen er avhengig av tekstene som elevene leser må være tilpasset alder- og utviklingsnivå. (Befring og Tangen 2012:354) Læreren og/eller bibliotekar bør være aktiv med å hjelpe elevene med valg av bøker da de ofte velger for vanskelige tekster om de får velge selv. Elever velger ofte bøker ut fra forside, interesse og for at venner har lest og anbefalt en bok. Boken vil da nødvendigvis ikke være tilpasset leserens tekstmessige forutsetning for å få en god leseopplevelse. (intervjuobjekt)

2.3 Den andre leseopplæringen -Å lese for å lære

Det er ikke uvanlig å sette likhetstegn mellom leseopplæring og begynneropplæring, men leseutvikling er aldri en fullført prosess. I Kunnskapsløftet for grunnskolen er et av hovedområdene skriftlig kommunikasjon, opplæringen omfatter den første leseopplæringen og skal ha en systematisk videreutvikling gjennom hele opplæringsløpet. Leseopplæringen skal bidra til at elevene blir bevisst om sin egen utvikling både som leser og skriver. (Saabye, 2014, s.31) Sentralt i leseopplæringen er å kunne gi rom for- og skape metakognitiv bevissthet om den kunnskapen elevene individuelt og som klasse har om teksten de skal lese. En viktig læringsstrategi og undervisningsprinsipp er å hente fram, dele og utnytte tidligere erfaringer/ bakgrunnskunnskap. (Den andre leseopplæringa, u.å.) En metakognitiv leser er bevisst sin egen kunnskap og forståelse knyttet til lesing. Dersom forståelsen er brutt vil en metakognitiv leser gjøre noe aktivt for igjen å knytte tråden slik at forståelse vil foreligge. Den metakognitive bevisstheten henger sammen med utvikling og med tilegnelse av leseferdigheter. I forhold til forskningsresultater er det mye som tyder på at metakognisjon

henger sammen med leseundervisning og at det kan læres. En leseundervisning som utnytter dette, vil kunne føre til at elevene endrer sine egne lesestrategier. Dette har blant annet den amerikanske forskeren og pedagogen Carol M. Santana vist gjennom sitt CRISS-prosjekt. (Den andre leseopplæringa, u.å.) Ingen blir en god leser uten å lese, det er derfor viktig og motivere elevene til å lese også utenom skolen.

2.4 Kartlegging av leseferdigheter

Elevenes ulike leseutvikling og utgangspunkt kan kartlegges for å se elevenes progresjon en stund etter skolestart. Stanovich fremholder viktigheten av å teste den fonologiske bevisstheten tidlig, fordi fonologiske vansker kan hemme leseutviklingen og medføre lese og skrivevansker. (Haugstad 2010:131). Kartleggingen kan foregå som en individuell prøve med komponenter som: setningsbevissthet, bevissthet på ordnivå, bevissthet på stavelsesnivå, lyd- og bokstavnivå, auditivt minne og ord- og begreper. Dersom det er grunnlag for bekymring for elevens språklige bevissthet og funksjon, skriver Haugstad: "...bør en kontakte foreldre med hensyn til videre utredning." (Haugstad 2010:132) Tiltak er viktig om elevene har vansker i sin tidlige utvikling på grunn av språkvansker. I følge Befring og Tangen bør dette arbeidet starte tidlig. "Hvis ikke skolen er bevisst de vansker som kan oppstå på senere nivåer i utviklingsforløpet, kan en gruppe elever stå i fare for å gå gjennom skolesystemet uten at noen oppdager vanskene." (Befring og Tangen 2012:355).

"Basert på kunnskap om at svake leseferdigheter og manglende leseforståelse gir økt risiko for lav mestring av andre skolefag og sosial kompetanse, er det tankevekkende at sammenhengen mellom disse utviklingsområdene ikke blir viet mer oppmerksomhet." (Arnesen & Meek-Hansen, u.å., s 6).

For å sitere Befring og Tangen: "Det å lykkes med leseprosessen er viktig, både for kunnskapsutvikling, for emosjonell og sosial utvikling og for senere samfunnsmessig tilpassing." (Befring og Tangen 2012:341)

Når det gjelder kompetente lesere, er det ikke gitt at den positive utviklingen vil fortsette gjennom skoleårene. Dersom de ikke møter reelle utfordringer i emner som interesserer dem kan de lett begynne å kjede seg, minimere innsatsen og hekte seg av læringsarbeidet. En forutsetning for å lykkes med å fremme motivasjon og prestasjon er å møte elevene med høye forventninger om deres bidrag, samt skape relevans og møte de med stor interesse for hva de kan få til med bearbeiding av tekster. (Svært kompetente lesere, 2014) Det er viktig at lærerne utvikler eksplisitte målformuleringer slik at lesesituasjonen oppleves som stimulerende, på denne måten vil en kunne påvirke både opplevelse, utbytte og motivasjon. Et godt

utgangspunkt er å la svært kompetente lesere arbeide med multiple tekster om ulike tema for å utvikle mer fleksibel forståelse og dypere læring. Fleksibel forståelse kjennetegnes av både kunnskap om emnet, målrettet strategibruk med over –og dybdestrategier samt indre motivasjon og individuell interesse. (Svært kompetente lesere, 2014)

Bibliotekarene har stor kunnskap om litteratur og er behjelpelig til å finne riktige bøker til elevene, også for de som er i ferd med å utvikle motstand mot lesing. Tekst og innhold må tiltale elevene på en slik måte at de opplever leselyst. Gode opplevelser skaper leselyst og det i seg selv kan starte tidlig i barns liv.

3.0 Skolebibliotek

I forskrift til opplæringsloven § 9-2 andre ledd, kapittel 21 står det skrevet;

§ 21-1. *Tilgang til skolebibliotek* Skolen skal ha skolebibliotek med mindre tilgangen til skolebibliotek er sikra gjennom samarbeid med andre bibliotek. Bibliotek som ikkje ligg i skolen sine lokale, skal vere tilgjengeleg for elevane i skoletida, slik at biblioteket kan brukast aktivt i opplæringa på skolen. Biblioteket skal vere særskilt tilrettelagt for skolen.» (Lovdata, 2006)

3.1 Hva er et bibliotek?

Man kan si at bibliotek har eksistert så lenge nedtegnet informasjon har vært samlet. I følge Store Norske Leksikon er det ikke mulig å skjelne mellom bibliotek og arkiv når det gjelder de eldste samlinger av leirtavler som er bevart. Biblioteket i Elba regnes som verdens eldste kjente bibliotek, det hadde sin virksomhet ca 2600-2300 fKr. (Moseid & Redse, 2013) Helt kort kan man definere biblioteket som et sted, en samling og som en tjeneste. Oxford English Dictionary definerer biblioteket slik: - Et sted som er laget for å oppbevare bøker og for å studere, -Bøkene som oppbevares i et bibliotek er en samling av kunnskap, -En samling boklærde mennesker med deres verktøy for formidling og veiledning. (Egeland, u.å.)

Tidligere kunnskapsminister Øystein Djupedal uttalte dette om viktigheten av biblioteket i elevenes opplæring:

Biblioteket skal bidra til å realisere skolens pedagogiske og faglige mål i Kunnskapsløftet. Det skal være med på å utvikle elevenes ferdigheter til å uttrykke seg muntlig, lese, skrive, regne og til å lære å bruke digitale verktøy. Biblioteket skal bidra med å til rette for tverrfaglig arbeid samt være et senter for kunnskap og kreativitet i skolen. Videre skal biblioteket fungere som kulturformidler og bidra i elevenes skapende aktivitet. Det skal utvikle

elevenes kompetanse på søking, kildekritikk og lære elevene kritisk bruk av digital informasjon. (Utdanningsforbundet, 2008)

Djupedal setter med dette fokus på at biblioteket skal være en læringsarena for grunnleggende ferdigheter.

3.2 Skolebibliotek, er som nevnt tidligere en lovpålagt institusjon. Loven sier ikke noe om hvordan skolebibliotek skal være eller hva du finner der. Det stilles ingen spesifiserte krav til bemanning, åpningstider eller utforming til kompetansemålene i læreplanen. Skolebibliotek er med andre svært forskjellige fra skole til skole. Bruken av skolebibliotek er også varierende. (Biblioteket, u.å.) Loven knytter ikke direkte skolebiblioteket til pedagogisk virksomhet og elevenes læringsutbytte, likevel understreker Kunnskapsløftet at skolebibliotek er vesentlig for at skolen skal lykkes i å nå målene i den nasjonale læreplanen. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s.16.) Dette samsvarer med hva tidligere utenriksminister Djupedal uttrykte.

Skolebibliotektjenesten er skolebiblioteket forklart som rom, samling og funksjon. I norsk sammenheng har dette blitt stående som den klassiske forklaringen på hva et skolebibliotek er. (Hoel, Tallaksen Rafste & Pemmer Sætre, 2008, s. 24) Svenske og norske studier påpeker at skolebibliotek er en egen organisasjonskontekst for læring. Dette perspektivet baserer seg på nyere sosiokulturell læringsteori. Studiene understreker at lesepraksiser og lesekompetanse er sosiale praksiser som styrkes gjennom bruk av skolebibliotek som kontekst og felles læringsarena på tvers av fag og skoletrinn. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s.17)

3.3 Bibliotekbuss er et tilbud fra Fylkesbiblioteket og i Sør-Trøndelag tilbyr de bibliotekjenester fra Roan i nord til Røros i sør. Kultur- og bibliotekbussen driver med direkte utlån til barn og voksne. De har plass til 3500 bøker, tidsskrifter, video og lydbøker. Bussene stopper ved skoler, barnehager og steder for øvrig som ligger langt fra folkebiblioteket. (Sør-Trøndelag Fylkesbibliotek, u.å.)

I tillegg til dette har mange klasser, særlig i småtrinnet, egne klassebibliotek. Noen har bokkasser mens andre har reoler. Bøken kan være lånt fra biblioteket eller at elevene tar med bøker hjemmefra- slike klassebibliotek skiftes ut etter kjønn.

Biblioteket driver utlån av lydbøker, filmer, E-bøker, tidsskrifter og hyllemeter med bøker. Biblioteket legger til rette for alle, uansett utgangspunkt og læringsforkjeller man har. Alt i alt kan man si at de ulike former for bibliotek vi har i Norge kan ha en innvirkning på lese- og språkutvikling fra vi er barn og gjennom hele vårt livsløp.

3.4 Andre bibliotek i Norge

-Nasjonalbiblioteket er statens utviklingsorgan som skal bidra til å utforme en nasjonalbibliotekpolitikk for offentlige fag- og forskningsbibliotek. (Moseid & Redse, 2013)

-Fag- og forskningsbibliotek drives i tilknytning til høyskoler og universiteter, forskningsinstitutter og andre offentlige eller private institusjoner. (Moseid & Redse, 2013)

-Fylkesbiblioteket -Lov om folkebibliotek forplikter at alle fylkeskommuner skal ha et fylkesbibliotek. (Sør-Trøndelag Fylkesbibliotek, u.å)

-Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem. § 1.Målsetting;
"Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet." (Lovdata, 2014)

- Epos, bokbåten Epos er et flytende bibliotek som besøker mindre steder og er et samarbeid mellom fylkeskommunene i Hordaland, Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane. (Bokbåten Epos, u.å)

3.5 Skolebiblioteket -en usynlig læringsarena?

Det er vanskelig å måle bibliotekets eksakte læringseffekt hevder Streatfield og Markless (1994). De mener bibliotekets bidrag til læring kan karakteriseres som usynlig. I følge Limberg (2002), har det ikke siden 1980 årene vært gjennomført større effektstudier i internasjonal skolebibliotekforskning. Det vil si studier som hadde til hensikt å måle effekten av skolebibliotekbruk før og etter tester i for eksempel morsmål. Det har trolig en sammenheng med hva Streatfield og Markless hevder. (Hoel et al., 2008, s.34)

I perioden juni 2013 til mars 2014 har NIFU evaluert Program for skolebibliotekutvikling for Utdanningsdirektoratet. Selve programmet ble utformet, iverksatt og gjennomført av Universitetet i Agder for Utdanningsdirektoratet i perioden 2009-2013. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s.11) Bakgrunnen for prosjektet var å se en sammenheng mellom skolebibliotek som ressurs og elevers læringsutbytte som resultat, dette ut fra de politiske intensjonene med å utvikle skolebiblioteket i Norge. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s. 15) Budsjettet var samlet i overkant av 40 millioner kroner hvorav mesteparten av pengene gikk direkte til praksisnære prosjekter ved 173 prosjektskoler over hele landet. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s.11) Det er kun 29-32% av de som er bibliotekansvarlige ved grunnskolen som oppgir at de har

bibliotekfaglig utdanning. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s.13) Måloppnåelser for tre resultatmål skulle nås innen 2013 viste dårlig resultat:

- 1) 50% av skolebibliotekarene i grunnskolen skal ha utdanning innen skolebibliotek.
- 2) Det skal være økning i antall kommuner og skoler som aktivt har tatt i bruk skolebiblioteket i opplæringen og forankret skolebiblioteket i langsiktig planarbeid for å styrke leseferdighetene. Disse to målene ble ikke nådd.

Når det gjelder det tredje resultatmålet ble måloppnåelsen delvis nådd:

- 3) Det er etablert modeller for systematisk bruk av skolebibliotek i opplæringen.

Arbeidet som gjenstår for å nå resultatmålene fra Kunnskapsdepartementet viser grunnlag for noe bekymring. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s.12) Gjenstående utfordringer som signaliseres i evalueringen handler om å finne målbare størrelser for effekter av statlige satsinger som handler om forhold mellom skolebibliotek og læringsutbytte. Informantene mener de kan vise til positive resultater. Det er likevel ikke mulig og koble disse tilbakemeldingene til forskningsfunn på nasjonalt nivå, dette på grunn av en mangel på klar politisk prioritering på nasjonalt nivå. Uten støtte fra et eksternt kompetansesenter som UiA ville en skolebasert utvikling vært vanskelig å planlegge og gjennomføre ifølge informantene. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s. 13) Analyser av materialet viser at mye er oppnådd i sektoren i løpet av disse fire årene som ikke har vært dokumentert tidligere. Men, det er et grunnlag for bekymring for det gjenstående arbeidet for å nå målene som er et nasjonalt ansvar.

Oppfølginger fra Utdanningsdirektoratet for å sikre de nødvendige sammenhenger mellom mål og tiltak ser likevel ut til å ha fungert optimalt gitt rammene fra Kunnskapsdepartementet. Deltakerskoler og kommuner rapporterer om endringer i skolebibliotekarbeidet som en direkte konsekvens av programdeltagelsen. Informantene er svært tilfreds med arbeidet og samtlige anbefaler kontinuitet i den statlige satsingen ved å beholde UiA som ressurscenter. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s. 63)

3.6 Forutsetninger for at skolebiblioteket skal lykkes som læringsarena

I følge resultater fra effektstudier fra USA i 1980-årene, ser en at ressurssterke bibliotek bidro til høyere skoleprestasjoner hos elevene. Skolebiblioteket var særlig viktig når det gjaldt leseferdigheter og språkutvikling. Forutsetningen var at biblioteket var godt utrustet og hadde en skolebibliotekar som kunne tilby mangesidig lese –og litteraturundervisning. (Hoel et al., 2008, s.35) Rafste skriver at det er grunn til å understreke en del forutsetninger for at et skolebibliotek skal lykkes i å fungere som læringsarena- uansett problemer med å måle eller finne ut hva som læres ved bruken av biblioteket:

"Skolebibliotekaren må ha en timeressurs som gjør det mulig å gi opplæring og veiledning til elevene, og til å samarbeide med lærerne i forkant av pedagogisk bruk av rommet, underveis og i etterkant. Et så annerledes rom i skolen krever tydeligere regler og mer opplæring enn hva det har vært tradisjon for å gi. Det er viktig at alle elevene får mulighet til å bruke skolebiblioteket i undervisningen regelmessig slik at de blir sosialisert inn i måter å være og arbeide der på. Skolebiblioteket må bli en integrert del av skolehverdagen; bruken må bli en måte å gå på skolen på (Rafste, 2001), men mye tyder på at det er et stykke fram dit." (Hoel et al., 2008, s.35)

Professor Joron Phil ved HIoA, fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier har ledet et større forskningsprosjekt der skolebibliotek sto sentralt. I et innslag på NRK fra november 2012 uttrykker Phil:

"...Og i forhold til å stimulere leselyst, engasjement for lesing, frivillig lesing, har skolen en kjempeutfordring.
Fordi tilgang til et godt utrustet skolebibliotek, med mange typer litteratur, som kan svare til ulike barns behov, er en forutsetning for å vekke leselyst.
Vi vet at barn som leser mye øker ordforrådet sitt, de tilegner seg kunnskap som er nødvendig i videre lesing og læring.
Da er et skolebibliotek med en rik samling av bøker, der barna oppholder seg hele dagen, en helt nødvendig forutsetning." (Skolebibliotekarforeningen i Norge, 2012)

Phil sier at i Norge er ikke skolebibliotek definert som et sentralt element i leseopplæring eller fagundervisning fordi utdanningspolitiske myndigheter ikke har prioritert dette. Hvis en sammenligner med Finland er situasjonen en helt annen, der er skolebiblioteket hjertet i skolen. Den finske befolkningen er storforbrukere av bibliotek og finske barn presterer meget høyt i europeisk sammenheng i lesing. (NRK₁, 2012) Å skåre høyt knyttes her til Pisaundersøkelsene.

Bibliotekforeningens ferske undersøkelse viser at 70% av skolelederne bruker lite penger på biblioteket. Det betyr få nye bøker og dårlig tilgjengelighet for barna. Elevene selv synes bibliotekjenesten er viktig. Bibliotekforeningens undersøkelse viser at de norske elevene i dag er dårligst i Norden til å lese, Phil frykter at det dårlige tilbudet vil svekke leselysten. Tilgang til et godt utrustet skolebibliotek med mange typer litteratur som kan svare til ulike barns behov er en forutsetning for å vekke leselyst. Phil er klar på at regjeringen ikke har gjort jobben sin. I følge statssekretæren er gode skolebibliotek kommunenes ansvar. (NRK₂, 2012) Foreningen Les viser til en rekke studier betydningen av skolebibliotek og viser hvordan aktive brukere hever sine leseferdigheter i møtet med biblioteket. Det vises til en engelsk undersøkelse fra 2010 om unges holdninger og lesevaner der det blant annet fremheves interessante forskjeller mellom aktive og inaktive bibliotekbrukere. Aktive brukere av biblioteket har en mer positiv holdning til lesing enn inaktive. (Voldner, u.å.) De som bruker

skolebiblioteket synes det er morsomt å lese, de leser både mer og- de leser i ulike settinger. Aktive brukere støtter også påstanden om at lesing hjelper dem å finne den informasjonen de trenger eller ønsker. De mener skolebiblioteket er et vennlig sted, har mye interessant litteratur og bidrar til at de gjør det bedre på skolen. Inaktive brukere mener det motsatte men er likevel enig i at biblioteket er en nyttig ressurs og at lesing er viktig for å lykkes i livet. Skolene har bruk for attraktive skolebibliotek med veiledning av kompetent personell og tilgjengelige åpningstider. God litteraturtilgang er svært viktig for leseinteressen i seg selv men også for å oppnå målsettingen om bedre leseferdigheter blant barn og unge og den øvrige befolkningen. Det er grunn til å anta at det eksisterer lignende inntrykk og holdninger blant norske bibliotekbrukere. Mye er bra men en større satsing vil kunne øke antall aktive brukere. Ønsket om flere bibliotekarer, lengre og mer fleksibel åpningstid kan støtte dette. (Voldner, u.å.) En uheldig utvikling er at flere kommuner kutter i budsjettene for både folke- og skolebibliotek. I tillegg driftes mange steder med egeninnsats fra lærere.

4.0 Undersøkelser, nasjonale og internasjonale- hva viser de?

PISA, Programme for International Student Assessment, er en internasjonal, komparativ studie i regi av OECD, som måler 15-åringers kompetanse innenfor lesing, matematikk og naturfag. Undersøkelsen gjennomføres hvert tredje år med hovedvekt på ett av de tre fagområdene, PISA 2009 hadde hovedvekt på lesing. (Kjærnsli, 2010) Siden den første PISA-studien startet i 2000 kan man si at resultatene i lesing har holdt seg stabile i Norge, unntaket var bunnåret 2006. Undersøkelsen viser også at jentene gjør det betydelig bedre enn guttene. Analyser viser at læringsmiljøet har blitt bedre, noe som igjen henger sammen med forholdsvis gode resultater. Sosial bakgrunn og hvilken skole du går på betyr mindre for elevenes resultat i Norge, sammenligner vi oss med andre land er det er også mindre forskjell mellom minoritetselever og majoritetselever. (Utdanningsdirektoratet, 2013) PISA undersøkelsen 2012 viser at norske elever presterer omtrent på OECD- gjennomsnittet. Elevene ligger litt over i gjennomsnittet i lesing og litt under snittet i matematikk og naturfag. (Utdanningsdirektoratet, 2013)

En undersøkelse gjennomført av Barstad m.fl. i 2007, omfattet både grunnskole og videregående skole, den så på hvordan skolebiblioteket ble brukt i undervisningen og i skoleslagene basert på kvantitative funn. I tillegg hadde undersøkelsen en kvalitativ del som kan gi en dypere forståelse for de kvalitative funnene. Kartleggingen viste at de aller fleste skolene har skolebibliotek, -95 prosent i videregående opplæring og 87 prosent i grunnskolen. (Hoel et al., 2008, s. 35) Timerressursen til skolebibliotekaren varierte sterkt mellom

videregående opplæring og grunnskolen der grunnskolen kom dårligst ut med bare 5,4 timer og videregående opplæring med 29 timer i gjennomsnitt. Ser en nærmere på tallene for timeressursen til skolebibliotekaren kommer dette resultatet fram:

-Videregående opplæring med mer enn 300 elever hadde en timeressurs på 39,5 timer per uke, noe som tilsvarer mer enn en fulltidsstilling for skolebibliotekaren.

-Grunnskoler med over 300 elever hadde en timeressurs på 11,6 timer i snitt per uke.

De små skolene kommer dårligst ut. Tallene viser at det er spesielt viktig å satse på å utvide timetallet i grunnskolen. (Hoel et al., 2008, s. 36) Undersøkelsen viser at det er selve bruken av skolebiblioteket som læringsarena som er den store utfordringen og det gjelder hele grunnutdanningen. Kunnskap om og drøfting av kunnskap og læringssyn i skolene kommer herunder. 54 % av lærerne i grunnskolen og 61 % av lærerne i videregående opplæring svarer i undersøkelsen at de bruker skolebiblioteket av og til. Det er da i hovedsak norsk -og samfunnsfaglærerne som er de største brukerne. Hva bruken består i er i liten grad utdypet i undersøkelsen. Det som kommer fram er at samarbeidet med skolebibliotekaren avgrenses til å finne fram bakgrunnsstoff til lærere og elever. Det vil si at skolebibliotekarens kompetanse dermed ikke trekkes inn i det pedagogiske arbeidet. Mangel på tid er det som oftest oppgis som hinder for samarbeidet. (Hoel et al., 2008, s.36) I Rafsets (2001) undersøkelse var det mange lærere som opplyste at mangel på tid ble sett på som et hinder for å ta skolebiblioteket mer bruk i undervisningen. I denne undersøkelsen var det ingen av lærerne som integrerte skolebibliotek i undervisningen. "De så det ikke som sin oppgave, og mente at elevene visste hvordan de kunne ta biblioteket i bruk selv, om det var behov for det,..." Læreren mente elevene kunne spørre bibliotekaren om hjelp, lærerne hadde for øvrig ikke noe samarbeid med bibliotekaren. (Hoel et al., 2008, s.37)

4.1 Samarbeid

Man slår fast at et samarbeid er viktig. Det finnes allikevel lite dokumentasjon av hva som karakteriserer et godt samarbeid, hva som hindrer samarbeid og hva som er fordelene med samarbeid. Bibliotekforskeren Montiel-Overall`s har hatt omfattende studier i utvalgte amerikanske skoler, hun kom frem til denne definisjonen av et godt samarbeid:

"Samarbeid er en arbeidsrelasjon basert på tillit mellom to eller flere likeverdige deltagere involvert i felles tenking, felles planlegging, felles implementering og felles evaluering av elevenes fremskritt i undervisningsprosessen. Gjennom felles visjoner og felles målsettinger oppstår det læringsmuligheter for elevene som integrerer innhold i fagplanen og informasjonskompetanse." (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å, s. 9)

Bibliotekets oppgave med å sette elevenes læring i sentrum, er å aktivisere elevene og ikke gjøre de til passive mottakere av bibliotekets tjenester. Bibliotek og bibliotekaren skal ikke fungere som en ren tjenesteleverandør men sammen med læreren være en veileder og mentor for elevene. Bruk av biblioteket må alltid ses i sammenheng med læreplaner, skolelovverk og undervisning. (Hoel et al., 2008, s. 84) Å sikre at undervisningen og læringen som legges til skolebiblioteket oppfattes som utfordrende og meningsfylt for elevene er ifølge Hoel med flere et viktig kriterium. Lærerne må ha kunnskap om problematiserende og undersøkende kunnskapsprosesser. Kvaliteten på elevenes læring ble høyere ved aktiv skolebibliotekbruk i de tilfellene der lærerne var aktive støttespillere for eleven under læringsprosessen. (Hoel et al., 2008, s.37) Kartlegging av skolebibliotek i Norge påpeker at lærerne sier mangel på tid er hovedårsak når samarbeid ikke fungerer. Kartleggingen antyder også en mer teoretisk forklaring; Ulikt syn på kunnskap og læring, lærere og bibliotekarer som innehar ulike tradisjoner med delvis ulikt syn på hva læring er og hvordan læring skjer. Motsetninger finnes ofte i forholdet mellom skolens uttalte satsningsområder og organisering, skolekultur og profesjonskompetanse. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å, s. 10) Tall fra 2008 viser at bare 11% av grunnskolenes bibliotekarer har bibliotekfaglig utdanning på bachelornivå. Lærere i grunnskolen bruker bibliotekene mer enn lærere i videregående skole, men likevel er timeressursen til bibliotekarbeid i grunnskolen i gjennomsnitt bare 5,4 timer i uken -kontra videregående skoler som har hele 29 timer i uken. Paradokset er at elever i grunnskolen har tilgang på å låne bøker hele skoledagen, men har sjelden mulighet til å få bibliotekfaglig veiledning. En undersøkelse gjengitt i strategidokumentet «Gi rom for lesing» viser at rundt 80% av skolelederne i grunnskolen anser lærernes kompetanse i skolebibliotekbruk som god eller svært god. Dette samsvarer dårlig med hva enkelte forskere beskriver som mange skolers «problem» når det gjelder bruk av biblioteket. De viktigste ankepunktene er at skolebibliotekets potensiale som et annerledes rom ikke utnyttes. Den rådende oppfatningen av skolebibliotek som et boklager trenger å bli utfordret for å gi plass til en forståelse av skolebiblioteket som et rom for meningsutveksling og intellektuell og kreativ virksomhet mener Limberg og Alexandersson. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å, s. 11) Lærere bekrefter selv at skolebibliotekarene ikke blir involvert i planleggingen eller vurderingen av undervisningen. De sier at samarbeidet er avgrenset til å finne fram bakgrunnsstoff. Hovedutfordringen på mange skoler er derfor manglende anerkjennelse av bibliotekarens profesjonskompetanse og at biblioteket bare blir brukt som boklager. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å, s. 11) Når det gjelder planarbeidet er det store forskjeller fra skole til skole. Noen har svært gjennomtenkte planer, mens noen ikke har planer. Tall fra

2007 viser at bare 30% hadde utviklet en egen plan for biblioteket. Dette til tross for at samarbeid og utvikling henger sammen:

"Forankring av skolebibliotek i skolens planarbeid og i samarbeidet mellom skolens aktører er en avgjørende faktor for å utvikle skolebiblioteket som en god og integrert læringsarena for elevene. Planer og samarbeid mellom lærere og skolebibliotekarer står sentralt i arbeidet for at elevene skal nå kompetansemålene i Kunnskapsløftet." (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å, s. 12)

Flere forskningsrapporter og strategidokumenter i Norge argumenterer for viktigheten av å utvikle lærings- og lesestimuleringsarenaer i form av ressurssterke skolebibliotek. Samtidig har flere studier og skoleutviklingsprosjekter, blant annet i Sverige, dokumentert klar sammenheng mellom gode læringsresultater hos elevene og utstrakt bruk av bibliotek. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å, s.9) Foruten dette støtter betydelige anekdotisk materiale i forskning opp at lærere og bibliotekarer ofte har stort utbytte av et samarbeid. Det kan stimulere til kunnskapsdeling, kritisk refleksjon, motivasjon og profesjonell utvikling. Det kan i tillegg etablere en god praksis og sikre en god tverrfaglighet og progresjon i læringsarbeidet. Det er viktig å påpeke at det er et skille mellom frivillig samarbeidskultur og påtvunget kollegialitet. Det er ikke gitt at samarbeidskultur alltid gir gode resultater mens påtvunget kollegialitet er en hemsko for samarbeid. Selv om det er et godt samarbeid påpeker Hargreaves at det ikke betyr at samarbeidet er utviklingsorientert. I noen tilfeller kan påtvunget kollegialitet bidra til at lærere og bibliotekarer erfarer fordelene med et samarbeid. Poenget er at utviklingen av samarbeidet, som ved alle skoleutviklingsprosjekter, må være solid forankret hos skoleledelsen. Klare strategier om hvordan samarbeidet skal kobles og knyttes til skolens helhetlige tenking må derfor etableres. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å, s.9)

5.0 Metode

I denne bacheloren har jeg brukt kvalitativ metode fordi jeg søkte dybdekunnskap fra forskning samt kunnskap fra mine intervjuobjekters erfaringer. Jeg utledet hypoteser fra teorien, dette styrte min forskningsprosess ved valg av metodisk opplegg, dataomfang og analyse. Denne deduktive og til dels pragmatiske tilnærmingen av teori forholdt jeg meg til for å finne empiriske svar fra mine intervjuobjekt. Selv om mine undersøkelser omfavner et relativt lite antall rapporter, mener jeg likevel å ha skaffet en god oversikt over temaet da jeg selv anser å ha brukt har troverdige kilder.

"Kvalitativ metode har til hensikt å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle. Den kvalitative tilnærming går i dybden og har som formål å få frem sammenheng og helhet. Den tar sikte på å formidle forståelse (Dalland)"
(Helseth, u.å.)

Kvalitativ metode bygger på teorier om fortolkning og menneskelig erfaring. (Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder – likheter og forskjeller, 2010) I begynnelsen av 1800-tallet utvidet Friedrich Schleiermacher hermeneutikken og den ble en tolkningsvitenskap som tok med betraktningen opphavspersonen psykologi, liv, samtid med mer. Forståelsen av en tekst ble gjenopplevelsen av dette. Hermeneutisk filosofi er ifølge Gadamer Heidegger og Ricoeur en filosofisk teori om all forståelse. (Alnes, 2011) Metodens mål er å utforske meningsinnhold i sosiale fenomener.

Det kan stilles spørsmål om kvalitativ metodes reliabilitet. Temaer som undersøkes kan være i et konstant dynamisk forhold, både mennesker, meninger og kan situasjoner endres.

Kvantitativ forskning forholder seg til tellbare størrelser som systematiseres ved hjelp av ulike former for statistisk metode. Man kan si at kvantitativ forskning kartlegger at noe skjer mens kvalitativ forskning avdekker hvorfor det skjer -og dette krever ulik tolkning. (Hoffman, 2013) Kvalitativ forskning er ikke selvforklarende og en fortolkning inngår derfor som et sentralt element. Begge metodene må imidlertid fortolkes innenfor sine rammer. Kvalitativ metode egnet seg godt til denne oppgaven fordi jeg hadde noe uklar forhåndskunnskap om temaet. Fra de utvalgte forskningsrapportertene var formålet å se om det fantes sammenhenger og tendenser fra de ulike rapportene.

5.1 Samtale/Intervju

Jeg valgte å intervju tidligere og nåværende biblioteksjef i en liten kommune. Begge to tilknyttet kombinasjonsbiblioteket, det største biblioteket i kommunen. Den tidligere biblioteksjefen er i dag pensjonist, personen har ikke bachelor i faget men er kurset opp gjennom årene. Personen fremstår som en institusjon i seg selv- personen har `bygd` opp biblioteket i kommunen. Den nåværende bibliotekaren er utdannet adjunkt og har i tillegg bachelor som bibliotekar. Biblioteksjefen har en empirisk bakgrunn for å uttale seg hvordan det er å være adjunkt i samarbeid med bibliotekarer -og nå hvordan det er å være bibliotekar i samarbeid med lærere. Intervjuene var semistrukturerte, de foregikk mer som en samtale men var likevel styrt. En intervjuguide ble laget basert på mine funn ut fra tekstanalysen i de ulike rapporter, i tillegg var det åpent for innspill fra intervjuobjektene. I forkant av intervjuet ble spørsmålene sendt via e-post. Under intervjuene ble det tatt notater samt gjort lydopptak av samtalen. Intervjuene ga primærdata som kunne sees opp mot sekundærdata fra de ulike rapportene. For å sikre at intervjuene ga den ønskede informasjonen måtte de tilpasses problemstillingen. (Postholm & Jacobsen, 2011, s.62)

5.2 Forforståelse

Min forforståelse for temaet var i utgangspunktet at den grunnleggende ferdigheten lesing er viktig både for læring, opplevelse samt at en utvikler forståelse om seg selv som samfunnsdeltaker. Jeg hadde en formening om at skolebiblioteket kunne bidra med å gi elevene gode opplevelser som ville styrke deres leseferdigheter.

5.3 Ethiske betraktninger

Jeg mener jeg har ivaretatt mine intervjuobjekter ved anonymisere både de som personer og deres arbeidskommune. Jeg har etter beste evne vært tro mot mine intervjuobjekters svar. Ved å sende spørsmålene i forkant av intervjuet kunne intervjuobjektene tenke over og ta notater, for meg var dette en kvalitetssikring vedrørende intervjuet.

Jeg kunne selvsagt ha løst oppgaven annerledes, for eksempel vektlagt intervju. Oppgaven ville da ha vært annerledes ferdigstilt. Slik jeg løste den mener jeg at fikk jeg et bredere perspektiv på problemløsingen.

5.4 Intervjusvar.

Svar fra intervjuobjekter må ses i sammenheng med intervjuguiden. Svarene skrives slik og ikke som den samtalen det var, dette på grunn av tekstmengde.

1. Bibliotekets funksjon og omfang

- 1) Åpningstider for publikum er hverdager 10:00 – 15:00, med unntak av torsdag da holder biblioteket åpent fra 10:00- 19:00. Biblioteket har helgestengt og ønsket er å ha lørdagsåpent.
- 2) Biblioteket samarbeider med `alle` i hele landet, bibliotekansatte har en aktiv delingskultur og møter blant annet andre ansatte i fylket jevnlig. Der deler vi erfaringer med vekt på hva som fungerer. For øvrig er Deichmanske bibliotek vår kontakt når det gjelder fremmedspråklige. Vi har til enhver tid et depot av fremmedspråklige bøker i biblioteket. Vi har et samarbeid med Foreningen Les og ellers med privatpersoner og bedrifter.
- 3) Biblioteket hadde en omorganisering i 2007 hvor vi blant annet aldersmerket bøkene, i etterkant har vi sett at det var til stor betydning for utlån. Bøkene ble tematisert.
- 4) Elevenes lesevaner svinger veldig i forhold til markedskrefter, det sosiale og tilgjengelighet. Ellers så blir bøkene blir valgt av interesse og/eller fordi venner anbefaler bøker de har lest.
- 5) Biblioteket har et jevnt utlån når man ser på kjønnsfordeling. Guttene låner like mange bøker som jentene og tekstene er tilpasset deres alder.
- 6) Biblioteket i kommunen er godt utrustet med tanke på elevene. Vi prioriterer våre midler opp mot skolebiblioteket, selv om det i realiteten er et kombinasjonsbibliotek.
- 7) Biblioteket har endret seg mye, utseende på selve rommet har alt og si og kommunen har et forholdsvis nytt bibliotek. Internett skaffer oversikt på en annen måte og en får raske svar ved søk og spørsmål. Utlånstallet har økt med nasjonale lånekort, e-bøker 2014 og lydbøker.
- 8) Ved telling på antall besøkende kommer kommunen godt ut i forhold til landsbasis.

2. Samarbeid bibliotek og skole

- 9) I barneskolen er samarbeidet i hovedsak med kontaktlærerne og ikke spesielt norsk- og samfunnsfaglærere. Når det gjelder ungdomsskolen ser vi at norsklærerne er de flittigste brukerne.
- 10) Det er generelt lite samarbeid mellom lærere og skolebibliotekar.
- 11) Kommunikasjon er et stikkord som straks melder seg. Samarbeidet er personrettet og det er veldig stor forskjell på lærerne. Vi er opptatt av profesjonalitet og ønsker at et bibliotekbesøk skal være en god fellesopplevelse for elever, lærere og ansatte ved biblioteket. Vi opplever at enkelte lærere ser på biblioteket som sin egen fritime.

12) Svaret her er todelt, kompetansen har til dels vært anerkjent. Jeg som biblioteksjef har måtte avskjære den pedagogiske biten på grunn av andre oppgaver og lite bemanning på biblioteket. Det kan være en medvirkende årsak til mindre anerkjennelse, vi har i mange tilfeller blitt assistenten og ryddehjelpen.

13) Her kommer noe vage svar og nye spørsmål. Hva er å være meget god i skolebibliotekbruk, er det faglig? Er det å være flink å følge barna til biblioteket? En lang diskusjon uten den helt store konklusjon følger.

3. Rollen som biblioteksansvarlig. Ressurser

14) Dette stemmer godt, her som tidligere nevnt ønsker vi mer kommunikasjon.

15) Dette stemmer dårlig i vår kommune. Her er det grunnskolen som har desidert størst timerressurs på 29 timer per uke. Videregående opplæring er ikke store brukere av biblioteket og har noe ujevn bruk av bibliotekets ytelser dette tross at biblioteket er `nærmeste nabo` til den videregående skolen.

16) Dette er nok en kommune hvor skoleleder er en av de innenfor de nevnte 70%. Likevel fører det ikke til få og dårlig tilgjengelighet for barna. Vi velger å bruke det meste av kombinasjonsbiblioteket midler opp mot elevgruppen og tenker butikk/marked. Grunnskolen er de største brukerne av biblioteket og derfor velger vi å tilrettelegge på best mulig måte for elevene. Skoleleder i denne kommunen bidrar ikke økonomisk, det lider ikke elevene under men derimot folkebiblioteket.

17) Dette er noe vi opplever, min erfaring er at barn kan velge for vanskelige tekster om de velger selv. Vi ser en tendens til at elevene låner det venner har lånt- i tillegg ser vi at bøker som omhandler idoler fra for eksempel musikkbransjen er populært lesestoff til en del jentelæsere tidlig i tenårene. Biblioteket kan tilby god veiledning i å finne tilpassede bøker eventuelt lydbøker.

6.0 Resultat & Drøfting

I følge resultater fra forskning kan det synes at skolebibliotek er viktig for elevenes lese -og språkopplæring. Det påpekes at det er noen forutsetninger som må ligge til grunn for at skolebibliotek skal gi positiv effekt til elevene. I følge opplæringsloven § 9-2 andre ledd, kapittel 21 skal skolebiblioteket være særskilt tilrettelagt for skolen og kunne brukes aktivt i opplæringa. (Lovdata, 2006) I de ulike rapporter vises det til at skolebibliotekaren må ha en timeressurs som gjør det mulig å gi opplæring og veiledning til elevene. I forhold til intervjusvar har den aktuelle kommunen en god timeressurs med sine 29 ukentlige timer til disposisjon til elevene.

Forsker Phil mener utdanningspolitiske myndigheter ikke har prioritert skolebiblioteket som et sentralt element i leseopplæringen eller fagundervisningen. (Skolebibliotekarforeningen i Norge, 2012) Det er ingen spesifiserte krav om bemanning, åpningstider eller utforming til kompetansemålene i læreplanen. (Bibliotek, u.å.) I følge NIFU arbeides det for å se en sammenheng mellom skolebibliotek som ressurs og elevs læringsutbytte som resultat ut fra de politiske intensjonene med å utvikle skolebiblioteket i Norge. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s. 15) Kunnskapsløftet understreker at skolebiblioteket er vesentlig for at skolen skal lykkes å nå målene i den nasjonale læreplanen, likevel knytter ikke loven skolebiblioteket til pedagogisk virksomhet og elevenes læringsutbytte. (Carlsten & Sjaastad, 4/2014, s.16.) Et berettiget spørsmål med tanke på forskning som foreligger kan være om man bør etterlyse bedre retningslinjer for skolebibliotekene, samt en guide utformet til samarbeid med skoleledelsene. Hva som karakteriserer et godt samarbeid finnes det lite dokumentasjon på selv om man fastslår at samarbeid er viktig. Montiel-Overall`s sier blant annet at gjennom felles visjoner og felles målsettinger oppstår det læringsmuligheter for elevene som inkorporerer innholdet i fagplanen. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å., s. 9) Intervjusvar når det gjelder dette er at det veldig personrettet og forholdsvis lite samarbeid i den aktuelle kommunen, bibliotekarene i intervjuet karakteriserer et godt samarbeid som en god kommunikasjon som fører til en god fellesopplevelse for elever, lærer og bibliotekar. For at skolebiblioteket skal være en god og integrert læringsarena for elevene bør det foreligge en forankring i skolens planarbeid hvor skolens aktører er en avgjørende faktor. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å., s.12) Det er ifølge kartleggingen mangel på tid som er hovedårsaken når samarbeidet ikke fungerer.

Tall viser at 70% av skoleledelsene bruker for lite penger i skolebiblioteket (NRK₂, 2012) og skolelederne uttrykker at 80% av lærerne har god eller svært gode kompetanse i

skolebibliotek (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å, s. 11). Undersøkelsen sier lite om hva skolelederne legger i dette og man kan tillate seg å spørre om de derved underkuer en bibliotekars utdannelse og rolle i biblioteket. Det kan synes som disse tallene kan være en forklaring på at kun 30 % av skolelederne har utviklet egen plan for skolebiblioteket. Det kan også virke som nytten av en bibliotekar er undervurdert. Prosjektet -Program for skolebibliotekutvikling som ble utført for Utdanningsdirektoratet hadde som mål at 50% av skolebibliotekarene i grunnskolen skulle ha utdanning innen skolebibliotek innen 2013. Målet ble ikke nådd, man må kanskje tørre å tenke tanken at det er en grunn til at Utdanningsdirektoratet har dette som mål. Lesesenteret uttrykker det bør foreligge en forankring i skolens planarbeid hvor skolens aktører er en avgjørende faktor. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å., s.12) Dette samsvarer også med utdanningsdirektoratets mål om at det skal være økning i antall kommuner og skoler som aktivt tar i bruk skolebiblioteket i opplæringen og forankrer skolebiblioteket i langsiktig planarbeid for å styrke leseferdighetene. (Carlsten & Sjaastad, 2014, s.12) Andre funn i denne undersøkelsen viser at jentelersere gjør det betydelig bedre enn guttene. Intervjusvar med tanke på dette er at det er jevnt fordelt kjønne imellom i den aktuelle kommunen, guttene leser og låner like mange bøker tilpasset alder som jentene. Biblioteksjefen uttaler seg også på grunnlag med lang erfaring i skolen. Joronn Phil sier at tilgangen av et godt utrustet skolebibliotek med variabel litteratur som kan svare til ulike barns behov er en forutsetning for å vekke leselyst. (Skolebibliotekarforeningen i Norge, 2012) I følge intervjusvar er biblioteket i kommunen godt utrustet med tanke på barns ulike behov. Skolebiblioteket er prioritert da de er de største brukerne er grunnskoleelevene. Dette kan sees på som et avvik fra de rapportene som er lagt til veie i denne bacheloren. Et lite avvik kan også sies om funn i rapportene om at det er i hovedsak norsk og samfunnsfaglærere som er de største brukerne. I intervjusvar får en opplyst at det er klassekontaktene i barneskolen som er de største brukerne, i ungdomsskolen er det riktignok norsklærerne som er de største brukerne. I forskningsrapporter nevnes det at bibliotekarene ikke i høy grad blir deltaker i den pedagogiske planleggingen av biblioteket. (Lesesenteret, Universitetet i Stavanger, u.å., s.11) Dette stemmer med intervjusvar, men svaret kan ses på som todelt da biblioteksjef selv har måtte avskjære den pedagogiske delen på grunn av andre oppgaver. En kan se at det finnes forbedringsmuligheter på bakgrunn av resultater i forskningen.

Når det gjelder PISA resultatene i lesing kan man se at Finland troner høyt på listene i europeisk sammenheng med sine prestasjoner i lesing. Den finske befolkningen er riktignok storforbrukere av bibliotek (NRK₁, 2012), men man kan tillate seg å stille spørsmål til

validiteten av undersøkelsen. Finsk språk er et ortofont språk, det vil si at de har en lydrett skrivemåte. (16.04.13 – Ukas språktrekk: Ortofoni, 2013) Dette kan være en forklaring av at Finland, og andre land med hvor det ortofone prinsipp står sterkt, rangerer høyt når det gjelder PISA undersøkelser i lesing.

7.0 Konklusjon

Som blivende adjunkt tenker jeg det er viktig å se på disse resultatene i forhold til mine framtidige elevers lesekompetanse. Dette kan være en indikator på hvordan kan jeg som lærer fremme leseutviklingen slik at mine elever kan nå sine kompetansemål.

I forhold til problemstillingen mener jeg å ha funnet en del svar som belyser skolebibliotekets nytteverdi når det gjelder barns lese og språkutvikling. Forutsetningene som må ligge til grunn synes naturlige for å oppnå gode resultater. Skolebiblioteket med riktige forutsetninger er viktige og fremmer barns lese og språkutvikling.

Den kvalitative metoden med sin fleksibilitet gjorde sitt til at oppgaven i utgangspunktet var åpen, for meg var en del av jobben å finne troverdige kilder som førte til resultatene i denne oppgaven.

Jeg konkluderer med at skolebibliotek med de riktige forutsetninger har stor nytteverdi for barns lese og språkopplæring.

Slik jeg ser det er det fortsatt en vei å gå. Skolebibliotekene må inneha ressurser slik at de har mulighet til å tilpasse seg elevenes ulike behov. Et godt utrustet bibliotek med en bibliotekar med en god timeressurs til elevene peker seg ut. Samarbeid mellom skoleledelse og bibliotekansatt bør styrkes der det er muligheter for det. Et samarbeid bør kanskje også styrkes i læreplanen?

Føringer for samarbeid mellom skole og bibliotek kan sees på som en vei i riktig retning for våre elevers leseferdigheter og leselyst. Skolebibliotek bør kanskje bli definert som et sentralt element i leseopplæring eller fagundervisning av utdanningspolitiske myndigheter.

Timeressurs til elevene i grunnskolen med tanke på forskningstall bør utvides.

Jeg ser videre at synet på biblioteket som en pedagogisk ressurs som formidles i lesestimulering kunne ha vært bedre gjennomtenkt. Bibliotekets rolle blir i liten grad konkretisert innenfor de ulike settingene og bibliotekarens kompetanse er lite utdypet. Siden det ikke stilles spesifiserte krav til bemanning, åpningstider eller utforming til kompetansemålene i læreplanen i et skolebibliotek er biblioteket i praksis avhengig av hvordan prosjektene utformes lokalt.

En større satsing av skolebiblioteket med et tettere samarbeid mellom skole og bibliotekarene kan være viktige bidrag til å styrke leseopplæringen i norsk skole.

8.0 Litteraturliste

- 16.04.13 – Ukas språktrekk: Ortofoni. (2013). *Språkkalender 2013*. Hentet 14.05.15 fra <https://sprakkalender2013.wordpress.com/2013/04/16/16-04-13-ukas-spraktrekk-ortofoni/>
- Alnes, J.H. (2011). Hermeneutikk. *Store norske leksikon*. Hentet 09.05.15 fra <https://snl.no/hermeneutikk>
- Arnesen, A. & Meek-Hansen, W. (u.å.) En integrert skoleomfattende tiltaksmodell for å fremme god leseutvikling og sosiale ferdigheter. *Atferdssenteret UniRand – Universitetet i Oslo*. Hentet 21.03.15 fra http://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CBOQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.atferdssenteret.no%2Fgetfile.php%2FFiler%2FAtferdssenteret.no%2FInternett%2FProgrammer_Metoder%2FPALS%2FArtikkel%2520Arnesen%2520og%2520Meek%2520Hansen.pdf&ei=KhxfVfSpMsHEUvj3gcAl&usg=AFQjCNHiRnR-wi5tvL3o9JSXuvdtXZOTXQ&bvm=bv.93990622,d.ZGU
- Bokbåten Epos. (u.å). Vestlandet sitt flytande bibliotek. Hentet 24.03.15 fra <http://bokbaten.no/>
- Befring, E, Tangen R (2012) *Spesialpedagogikk*. Latvia: Livoniaprint SIA
- Carlsten, T.C. & Sjaastad, J. (2014). *Evaluering av Program for skolebibliotekutvikling 2009-2013* (4/2014) Hentet 12.04.15 fra <http://www.nifu.no/publications/1122462/>
- Egeland, L. (u.å..) Hva er et bibliotek? *Bok og Bibliotek*. Hentet 14.03.15 fra: <http://www.bokogbibliotek.no/hva-er-et-bibliotek>
- Haugstad, O. (2010). *Den grunnleggende lese- og skriveopplæringen. Praktisk/teoretisk innføring*. Kristiansand: Pedagogisk Forlag AS
- Helseth, S. (u.å). Innføring i kvalitativ/kvantitativ metode. *HIO*. Hentet 09.05.15 fra http://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=19&ved=0CFUQFjAIOAo&url=http%3A%2F%2Fwww.su.hio.no%2Fsufag%2Fforelesninger%2Fkval_kvant.ppt&ei=pDpOVeyoI8OcsAHxsiHACg&usg=AFQjCNGpElCj9XJV8VsMVaOOBZOrExBmLA
- Hoel, T., Tallaksen Rafste, E., & Pemmer Sætre, T. (2008) *Opplevelse, oppdagelse, opplysning Fagbok om skolebibliotek*. Oslo: Biblioteksentralen.
- Hoffman, T. (2013). Hva kan vi bruke kvalitativ forskning til? *Forskning.no*. Hentet 11.05.15 fra <http://forskning.no/sosiologi/2013/09/hva-kan-vi-bruke-kvalitativ-forskning-til>

- Biblioteket. (u.å.). *Høgskolen i Østfold*. Hentet 19.04.15 fra <http://infojakten.hiof.no/bibliotek/>

- Den andre leseopplæringa (Veiledning fra Senter for leseforskning). (u.å.). *Høgskolen i Østfold*. Hentet 22.03.15. fra http://www.google.no/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB0QFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.fag.hiof.no%2Fflu%2Ffag%2Fnorsk%2Fskut_andre_sprak%2FLe_seopplaring.doc&ei=SP5RVcv4LMG7ygP2-YDAAQ&usq=AFQjCNEEK5y4WAGoWSIIGL26KFpWWeHsGA

- Imsen, G. (2005) *Elevens verden*. Oslo: Universitetsforlaget

- Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. (1996). Reform 97- Dette er grunnskolereformen [brosjyre]. Oslo: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

- Kjærnsli, M. (2010). *På rett spor Norske elevers kompetanse i lesing, matematikk og naturfag i PISA 2009*. Hentet 19.04.15 fra <http://www.udir.no/Tilstand/Internasjonale-studier-/PISA-2009-Bedre-resultater-for-norske-elever-/>

- Kvalitative og kvantitative forskningsmetoder – likheter og forskjeller. (2010). *De nasjonale FORSKNINGSETISKE KOMITEENE*. Hentet 11.05.15 fra <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/medisin-og-helse/kvalitativ-forskning/1-kvalitative-og-kvantitative-forskningsmetoder--likheter-og-forskjeller/>

- Lesesenteret, Universitetet i Stavanger. (u.å). Lesing i skolebibliotek. Stavanger: Lesesenteret i Stavanger.

- Lovdata (2006) Forskrift til opplæringslova Kapittel 21. Tilgang til skolebibliotek, (opplæringsloven § 9-2 andre ledd) § 21-1. Hentet 06.01.15. fra https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_23?q=%C2%A7+21-1+skolebibliotek%20-%20KAPITTEL_23#KAPITTEL_23

- Lovdata (2014). Lov om folkebibliotek (folkebibliotekloven). Hentet 24.03.15. fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108>

- Lundberg I., Herrlin K. (2008/2010) *God leseutvikling. Kartlegging og øvelser*. Latvia. Livoniaprint SIA

- Moseid, T. E., Redse, T. (2013). Bibliotek. *Store Norske Leksikon*. Hentet 25.03.15. fra <https://snl.no/bibliotek>
- NRK₁. (27.11.12). *Manglende satsing på skolebibliotek*. Hentet 16.03.15 fra http://www.nrk.no/video/PS*86186
- NRK₂. (27.11.12). *Barn blir dårligere lesere av stusslige bibliotek*. Hentet 16.03.15 fra <http://www.nrk.no/kultur/mangler-plan-for-skolebibliotek-1.8834742>
- PISA 2012: Norske elever presterer på gjennomsnittet (2013) *Utdanningsdirektoratet*. Hentet 11.05.15 fra <http://www.udir.no/Tilstand/Internasjonale-studier-/PISA2012/>
- Postholm, M.B, & Jacobsen, D.I. (2011). *Læreren med forskerblick: innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Kristiansand: Høgskoleforlaget.
- Resultater fra PISA-undersøkelsene. (u.å.). UiO: Institutt for lærerutdanning og skoleforskning. Hentet 19.03.15. fra <http://www.uv.uio.no/ils/forskning/prosjekt-sider/pisa/resultater/>
- Saabye, M, (Red.). (2011). *Kunnskapsløftet Fag og læreplaner i grunnskolen*. Moss: Krona trykk as
- Saabye, M. (Red.). (2014). *Læreplanverket for Kunnskapsløftet Grunnskolen*. Viby: Scanprint as
- Skolebibliotekarforeningen i Norge. (2012). *Innslag å NRK om manglende satsing på skolebibliotek*. Hentet 16.03.15. fra <http://www.skolebibliotekarforeningen.no/?artID=415&navB=1>
- Skolebiblioteket kunnskapskilde og møteplass. (2008) *Utdanningsforbundet*. Hentet 05.05.15 fra <https://www.google.no/#q=www.utdanningsforbundet.no.+SKOLeBiBLiOTeKeT+kunnskapskilde+og+m%C3%B8teplass.>
- Sør-Trøndelag Fylkesbibliotek, (u.å.). *Våre oppgaver*. Hentet 19.04.15 fra <http://fylkesbiblioteket.stfk.no/Om-oss/Vare-oppgaver/>
- Svært kompetente lesere, (2014). *Lesesenteret Universitetet i Stavanger*. Hentet 15.03.15 fra <http://lesesenteret.uis.no/article.php?articleID=90786&categoryID=13436>

-Utdanningsdirektoratet. (2013). PISA 2012: *Norske elever presterer på gjennomsnittet*. Hentet 19.04.15 fra <http://www.udir.no/Tilstand/Internasjonale-studier-/PISA2012/>

-Voldner, W. (u.å.) Flere, ikke færre skolebibliotek. *Foreningen !les*. Hentet 15.03.15. fra <http://foreningenles.no/daglig-leders-spalte-2/flere-ikke-faerre-skolebibliotek>

9.0 Intervjuguide

1. Bibliotekets funksjon og omfang

- 1) Hvordan er åpningstidene ved biblioteket, - og hva er eventuelt ønsket åpningstid?
- 2) Hvilke samarbeidspartnere brukes av biblioteket?
- 3) Hvordan organiseres bøkene med tanke på begynner opplæringen, -alfabetisk? –tema?
- 4) Hva slags type bøker er elevene mest opptatt av å låne- er det noen tendenser på det?
(serielitteratur, faglitteratur, skjønnlitteratur)
- 5) I følge PISA undersøkelsene gjør jentene det betydelig bedre enn guttene når det gjelder lesing. Samsvarer dette med deres utlån? (I forhold til tekstenes vanskelighetsgrad og mengde på utlån til jenter vs gutter)
- 6) Joronn Phil ved HIOA har ledet et større forskningsprosjekt. Hun sier at tilgangen av et godt utrustet skolebibliotek med variabel litteratur som kan svare til ulike barns behov er en forutsetning for å vekke leselyst. Hvordan er deres bibliotek utrustet med tanke på dette?
- 7) Hvordan har biblioteket endret seg i tid de siste par ti-år? Hvordan har biblioteket fulgt utviklingen når det gjelder den digitale verden, utførelsen av selve bibliotekrommet, fremmedspråklige, E-bøker, lydbøker osv? Ser dere en virkning av dette i utlån? Hva med utseende på rommet og organisering før/nå?
- 8) Jeg vet dere har hatt telling på antall besøkende. Når startet/avsluttet dette, holder dere fortsatt på med tellingen? Hva sier resultatene om besøkene, finnes det materiale for å sammenligne med andre kommuner- og hvordan kommer kommunen i så fall ut der?

2. Samarbeid bibliotek og skole

- 9) Er det i hovedsak norsk og samfunnsfaglærere som er de største brukerne av biblioteket, og i så fall -hvordan er deres bruk?
- 10) Samarbeider du med lærerne i forhold til leseopplæringen, eventuelt på hvilken måte?
- 11) Når det gjelder samarbeid mellom lærere og bibliotekar finnes det lite dokumentasjon på hva som karakteriserer et godt samarbeid. Hva tenker du om dette? Hvordan oppleves samarbeidet med skolens lærere? Er det et godt samarbeid med virksomhetsleder når det gjelder bruk av biblioteket?

12) Blir din kompetanse som faglært innen bibliotek anerkjent, eller blir du en `assistent` som henter fram bøker til ulike prosjekt? Blir dere involvert i den pedagogiske delen av opplæringen, på hvilken måte i så fall?

13) En undersøkelse gjengitt i strategidokumentet «Gi rom for lesing» viser at 80% av skolelederne i grunnskolen anser lærernes kompetanse i skolebibliotekbruk som god eller svært god. Jeg er for tiden lærerstudent og kan fortelle at dette ikke er særskilt vektlagt i studiene. Med din erfaring og bakgrunn, er du av samme oppfattelse som skolelederne i strategidokumentet?

3. Rollen som bibliotekansvarlig. Ressurser

14) I følge Rafste er det en grunn til å understreke en del forutsetninger for at skolebiblioteket skal lykkes i å fungere som læringsarena: Skolebibliotekaren må ha en timerressurs som gjør det mulig å gi opplæring og veiledning til elevene, samt samarbeide med lærerne i forkant av den pedagogiske bruken av rommet underveis og i etterkant. Hva tenker du om dette?

15) En gjennomgående konklusjon i tidligere undersøkelser er differansen mellom grunnskolens- og den videregående opplæringens bruk av biblioteket. Undersøkelsen viser at timerressursen til bibliotekaren i videregående opplæring er langt høyere enn ved grunnskolen. Stemmer dette med deres bibliotek? Hvordan er timefordelingen hos dere?

16) Bibliotekforeningens egen undersøkelse viser at så mye som 70% av skolelederne bruker for lite penger på biblioteket, dette fører til få nye bøker og dårlig tilgjengelighet for barna. Biblioteket i kommunen er et kombinasjonsbibliotek, på hvilken måte stemmer/stemmer ikke dette med deres arbeidsplass? (I følge statssekretæren er gode skolebibliotek kommunens ansvar)

17) Læreren og/eller bibliotekaren bør være aktivt med å hjelpe elevene med valg av bøker da de ofte velger for vanskelige tekster selv. Stemmer dette med deres oppfatning og hvilke kriterier velger barna ut fra? (forside, hobby/interesse, fordi venner har lest boka)